

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EUK, sagsnr: 2014-18570
Den 10. december 2014

Supplerende samlenotat for rådsmøde (udenrigsanliggender) den 15. december 2014

5. Libyen

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt dokument.

1. Resumé

Det forventes, at Rådet vil drøfte situationen i Libyen, herunder hvordan EU kan bidrage til FN's bestræbelser på at etablere en våbenhvile mellem militserne samt inklusiv national dialog og forsoning.

2. Baggrund

Situationen i Libyen præges af polarisering og væbnede sammenstød mellem sekulære, herunder pro-nationale/liberale og ikke-sekulære grupper, såsom det Muslimske Broderskab og mere ekstremistiske grupper. Konflikten er dog mere kompleks end sekulær/ikke-sekulær. Den udspiller sig også mellem regioner, byer og klaner, samt mellem resterne af det gamle regime og yngre, ofte islamistiske, revolutionære. Som konsekvens har det vist sig vanskeligt at finde politisk enighed om transitionsprocessen.

Siden maj 2014 har en pro-national/liberal milits-alliance (Operation Dignity) under ledelse af tidl. general og militsleder Khalifa Haftar søgt at nedkæmpe ikke-sekulære militser omkring Benghazi. De ikke-sekulære militser har svaret igen med en mod-alliance (Operation Dawn). Siden august måned har de ikke-sekulære militser haft kontrol over Tripoli, mens Benghazi fortsat er præget af voldsomme kampe. Der er forlydender om, at De Forenede Arabiske Emirater (UAE) og Egypten har bidraget med militærstøtte i kampen mod de ikke-sekulære militser i Tripoli, imens Qatar er blevet beskyldt for at yde støtte til de ikke-sekulære militser. Der er meldinger om civile tab og store flygtningestrømme til nabolandene, særligt til Tunesien.

Valget den 25. juni til et nyt parlament (House of Representatives) som afløsning for Nationalkongressen styrkede de sekulære grupper i parlamentet. Som følge af urolighederne i Tripoli har det nye parlament etableret sig i byen Tobruk i det østlige Libyen og udpeget en ny regering under ledelse af tidligere premierminister al-Thinni. Det internationale samfund har anerkendt det nye parlament og den nye regering som Libyens legitime repræsentanter. De ikke-sekulære militser i Tripoli anerkender ikke det nye parlament og har i stedet genindkaldt dele af den tidl. Nationalkongres og indsat en regering ledet af premierminister al-Hassi. I februar d.å. blev der valgt en 60 mand stor forfatningskomité, der er i gang med at udarbejde en ny demokratisk forfatning.

Den 6. november annoncerede Libyens højesteret i Tripoli en afgørelse, der gør det nyvalgte og internationalt anerkendte parlament forfatningsstridigt. De nærmere konsekvenser af dommen søges afklaret af FN. Siden domsafsigelsen er der sket en optrapning af konflikten i Libyen. FN's generalsekretær har udtrykt bekymring over den seneste udvikling og voldseskalering i Libyen.

Sikkerhedsrådet vedtog den 27. august resolution 2174, der gør det muligt at udvide FN's sanktionsregime til at omfatte personer og enheder, der vurderes at obstruere eller underminere en succesfuld afslutning på den politiske transitionsproces. Generalsekretærens særlige udsending i Libyen, Bernardino Leon, leder det internationale samfunds bestræbelser på dialog og forsoning mellem parterne, men indtil videre uden resultat. Desuden arbejder nabolandene, herunder Algeriet, også på at bistå den politiske proces.

De fleste vestlige lande, EU, FN m.v. har evakueret deres medarbejdere fra landet og midlertidigt lukket deres repræsentationer. EU's grænsemission (EUBAM) er også trukket ud af Libyen. Som følge af stigende sikkerhedsmkostninger lukkede Danmark ultimo marts d.å. repræsentationskontoret i Libyen.

Danmark har efter Gadaffis fald gennem Freds- og Stabiliseringsfonden og Det Arabiske Initiativ søgt at bidrage til stabilitet og demokratisering i Libyen - militært, diplomatisk og bistandsmæssigt. Støtten går bl.a. til fremme af frie medier, menneskerettigheder, torturrehabilitering og retssektoerreformer. Flere aktiviteter er dog blevet forsinket som følge af sikkerhedssituationen i landet.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte situationen i Libyen, herunder igangværende forsøg på at få parterne til at indgå våbenhvile. Der ventes fokus på, hvordan EU kan bidrage til fremme af den demokratiske transitionsproces i Libyen. Endvidere ventes fokus på konkrete strategier til håndtering af den seneste eskalering af konflikten.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af Libyen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om behovet for en aktiv EU-indsats i samarbejde med relevante internationale og regionale aktører med sigte på at sikre fred og stabilitet i Libyen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark støtter en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante internationale/regionale partnere, herunder i særdeleshed FN. Den eneste holdbare vej frem er at få etableret en våbenhvile mellem militserne samt at få igangsat en inklusiv national dialog- og forsoningsproces for at få transitionsprocessen tilbage på sporet. Danmark støtter FN's rolle som facilitator for forsoningsprocessen. Det er vigtigt at inddrage regionale magter inklusiv nabolandene Egypten og Algeriet, idet der sendes et signal til disse om, at militær indblanding i konflikten kun vil forværre situationen og underminere transitionsprocessen. Det må forventes, at afvæbningen af militserne og opbygning af nationale sikkerhedsinstitutioner vil tage tid og kræve fortsat støtte fra det internationale samfund. I forhold til dommen fra Libyens højesteret støttes, at der søges klarhed i FN-regi om dommen og dens konsekvenser i samarbejde med internationale partnere.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 14. november 2014 til orientering.